Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

2002 йил 14 февраль пайшанба

Сотувда эркин нархда № 33 (2861)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

«БУ ЁШЛАРГА ҲАВАСИМ КЕЛАДИ!»

Бугунги кунда қишлоқ туманларида барпо этилаётган янги таълим муассасалари — академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежларида бўлганмисиз? Кўркам бинолар, шинам ва ёп-ёруғ хоналар, замонавий ўқув қуроллари ҳар қандай кишининг ҳавасини келтириши турган гап.

Бу ерда таълим олаётган ўқувчиларнинг юз-кўзларида шижоат, нурли кўккларга интилиш иштиёқи шундоқ кўриниб турибди. Зеро кўркам ва замонавий билим ўчоқларида фақат «аъло» баҳога ўқиш ярашади. Ота-оналарнинг қувонганини айтмайсизми? Улар нури дийдаларининг шундай намунали масканда ўқиётганлигидан фахр-ғурурга тўлишяпти.

«Ҳозирги ёшларга ҳавасим келади!» — бундай завқни ҳар бир ёши улуғ ватандошимизда кўришимиз мумкин.

Фарғона вилоятининг Бувайда тумани марказида янги, муҳташам таълим муассасаси бунёд этилиб, фойдаланишга топширилди. Бу — 450 ўринли агросаноат коллежидир. Унинг баҳаво, файзли, кенг ўқув заллари замонавий ўқув-амалиёт ускуналари билан жиҳозланган. Бундан ташқари, коллеж йирик спорт мажмуасига, кутубхона, тажриба хоналарига эга. Унинг бағрида ёшлар ҳисобчилик, зоотехниклик, шофёрлик, қурувчилик, тикувчилик каби касб-ҳунарларни эгаллайдилар.

СУРАТДА: колледж директори Ҳадажон Умарова талабалар билан суҳбатлашмоқда.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

Келажагимизнинг ҳуқуқий пойдевори

Шу йил 27 январь куни мамлакатимизда умумхалқ референдуми ўтказилиб, унда Ўзбекистон парламентининг келгусида икки палатадан иборат бўлиши, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг конституциявий ваколат муддатини беш йиллик етти йиллик қилиб ўзгартириш тўғрисидаги масала умумхалқ овозига қўйилди.

Референдумда Ўзбекистон халқи ўз хоҳиш-иродасини бевосита ифода этиб, кун тартибига қўйилган масалаларни маъқуллади. Референдум натижалари матбуотда эълон қилинди, кенг жамоатчилик, халқаро ва маҳаллий кузатувчилар, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирокида демократик тамойиллар асосида, очиқ ва ошкора руҳда ўтгани эътироф этилди. Референдум халқимизнинг мустақиллик туфайли ўз ҳуқуқи ва эркини тўла қўлга киритганини яққол намойиш этди ҳамда келгуси тараққиётимизнинг ҳуқуқий пойдевори учун асос яратди.

Дарҳақиқат, Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганидек, адолатли, демократик жамиятни қуриш йўлида бир ҳақиқатни, яъни тепадан туриб, махсус фармон ёки декрет билан жамиятда адолат ва демократияни ўрнатиб бўлмаслигини, бу барчанинг бирдек иштироки, ғайрати, жасорати, ақл-заковати билан рўёбга чиқадиган мураккаб иш эканини асло ёддан чиқармаслигимиз керак.

Референдумдан сўнг...

Референдумнинг юқори даражада ва уюшқоқлик билан ўтишига қўйилган омиллар асос бўлганини алоҳида таъкидлаш жоиз деб ўйлайман.

Аввало, референдум ҳақидаги қонунчилик асослари қайта кўриб чиқилди ва такомиллаштирилди. Жумладан, Ўзбекистон Республикасининг референдуми тўғрисидаги амалдаги Қонунга тегишли қўшимча ва ўзгартишлар киритилиб, унинг янги таҳрири тасдиқланди.

Референдум муҳокамасига олиб чиқилган масалалар аниқ ва ҳамма учун тушунарли тарзда баён этилди, яъни уларнинг замирида ҳеч қандай тушунмовчилик ва чалкашликлар бўлмади. Бундан ташқари референдумга тайёргарлик кўриш ва ўтказиш билан боғлиқ тадбирлар қатъиян қонун доирасида олиб борилди. Марказий сайлов комиссияси, референдумни ўтказувчи округ ва участка комиссиялари ўз вазифаларини вақолат доирасида ва тўлақонли амалга ошириш олдилар.

Юзаки қараганда, референдум бир кунлик оддий тадбир сифатида ўтиб кетгандай кўринса-да, лекин халқ ҳукмига ҳавола этилган масалаларнинг моҳиятига чуқурроқ эътибор берадиган бўлсак, унинг давлатимиз тараққиёти, халқимиз келажаги учун ниҳоят даражада аҳамиятли эканига ишонч ҳосил қиламиз.

Референдум якунларини таҳлил қилиб, унинг натижалари ҳақида фикр юритар эканмиз, бу тадбирнинг ўзига хос жиҳатлари ва хусусиятлари ҳақида қуйидагиларни айтиб ўтиш мумкин.

Биринчидан, овоз бериш чоғида фуқароларнинг референдум участкаларига келиши борасида ташвиқот қилиш ва бошқача йўллар билан таъсир этиш ҳолатлари кузатилмади. Шўролар даврида сайлов ва референдумлардан фарқли равишда бу референдумда кўрсаткичлар ва рақамлар ортидан қувилмади. Овоз берувчилар рўйхатига киритилган фуқаролардан қарийб 9 фоизи овоз бериш иштирок этмади. Бу рақам илгари бошқача кўрсаткичларга ўрганиб қолганимиз учун ғалати туюлса-да, лекин фикримизча, бу ҳам демократик жамиятга хос бўлган бир кўрсаткичдир.

Иккинчидан, халқимиз референдумга қўйилган масалаларнинг моҳиятини тўлиқ англаган ҳолда овоз берди. Бунда референдумга тайёргарлик кўриш жараёнида аҳоли ўртасида тушунтириш ишлари жиддий эътибор қаратилгани, яъни овоз бериш учун қўйилган ҳар иккала масаланинг моҳияти, унинг натижасида жамият ҳаётида қандай ўзгаришлар рўй бериши кенг тушунтирилганлиги муҳим аҳамият касб этди.

Учинчидан, референдум иштирокчиларига ўз хоҳиш-иродаларини эркин билдиришлари учун барча имкониятлар яратиб берилди. Уларга референдумга қўйилган масалаларни ёқлаб овоз беришлари учун ҳеч қандай таъсир кўрсатиш ҳолатлари бўлмади. Референдумга қўйилган биринчи масала юзасидан овоз беришда қатнашган фуқароларнинг 6,35 фоизи, иккинчи масала юзасидан эса 8,22 фоизи қарши овоз берганининг ўзи бунинг яққол далилидир. Бу эса айрим фуқароларимизнинг ушбу масалалар юзасидан ўз нуқтаи назари, мустақил фикрига эга эканлиги далолат беради. Бинобарин, қарши овоз бериш ҳам фуқаро ҳуқуқининг эркин ифода этилишидир.

Тўртинчидан, референдум навбатдаги сайловлар ўтказилишидан қарийб уч йил илгари бўлди. Бу билан Конституциямиз ва амалдаги барча қонунларни қайта кўриб чиқиш, уларни референдум натижаларига мувофиқлаштириш, қабул қилинадиган янги қонунлар лойиҳаларини бевосита умумхалқ муҳокамасига чиқариш, кенг жамоатчилик масалаҳатлашиб олиш имкониятлари яратилди.

Бешинчидан, референдум собиқ шўролар тузумига хос бўлган шиорбозлик, ҳар хил чақириқлар, маъмурий-буйруқбозлик ва шунга ўхшаш ортиқча тадбирлардан холи тарзда ўтказилди. Жойларда давлат идоралари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, мансабдор шахслар томонидан референдумга тайёргарлик кўриш даврида ахборотлар олиш, ҳисоботлар эшитиш ҳолатлари учрамади, яъни референдум осойишта, тартибли равишда ўтди.

Мазкур референдумнинг якунлари мамлакатимизда сайлов ва референдумлар тўлиқ демократик, фуқаролар учун қулай бўлган янгича тизими яратилганидан, шунингдек фуқароларнинг сиёсий ва ҳуқуқий маданияти бир мунча юксалганидан дастлабки нишонидир.

(Давоми 2-бетда).

Истиқлол туфайли маҳалла халқимизнинг ўзига хос миллий ўзини ўзи бошқариш тизими сифатида тикланиб, ҳаётимизда тобора муҳим ўрин тутмоқда. Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганларидек, юксак инсоний фазилатлар айнан маҳалла муҳитида камол топяпти.

МАҲАЛЛА — ТАРБИЯ ТАЯНЧИ

Шу маънода, миллий истиқлол ғояларини халқимиз, айниқса, ёшларимиз онги ва қалбига мустаҳкам сингдиришда маҳалла катта аҳамият касб этади.

Пойтахтимизда маҳаллаларда миллий истиқлол ғоясини кенг тарғиб ва ташвиқ этишнинг долзарб масалаларига бағишлаб ўтказилган илмий-амалий анжуманда шу ҳақда сўз юритилди. Республика «Маънавият ва маърифат» маркази, шаҳар ҳокимлиги ҳамда Миллий мафкура илмий тарғибот маркази ҳамкорликда ташкил этган мазкур тадбирда пойтахт маҳаллалари, турли муассаса ва ташкилотлар вакиллари қатнашди.

Анжуманда миллий истиқлол ғоясининг асосий тушунча ва тамойилларини кенг қўламда тарғиб этишда маҳаллалар ва таълим муассасалари, олимлар ва мутахассислар ҳамкорлигини янада кенгайтириш зарурлигига эътибор қаратилди.

ХЎЖАЛИК РАҲБАРЛАРИ ЎҚУВИ

Жиззахда вилоят қишлоқ хўжалиги корхоналари раҳбарларининг семинар-муозараси бошланди. Уни вилоят ҳокими У.Ямашқулов кириш сўзи билан очди.

Семинар-мунозара қатнашчилари ўн кун мобайнида олим ва мутахассислар, мутасадди раҳбарларнинг қишлоқ хўжалиги ислоҳотларига оид маърузаларини тинглашади, ўз фикр-мулоҳазалари билан иштирок этишади.

Тадбирнинг дастлабки кунида республика Деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмаси раиси А.Бобомирзаев «Фермер ва деҳқон хўжаликларини ташкил этиш ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари, улар фаолиятининг амалдаги қонун ва қонун ости ҳужжатларига мослиги мониторинги», Ўзбекистон Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси раисининг ўринбосари Х.Аламуродов «Қишлоқ хўжалигига инвестицияларни жалб қилиш, саноат корхоналарида аксиялаштириш ва локализация муаммолари, уларнинг ечимлари» юзасидан маъруза қилди.

Семинар-мунозара ўзаро савол-жавоб, қизғин мунозаралар руҳида ўтмоқда.

(ЎзА).

ГАЗ БОСИМИ МАРОМИДА БЎЛАДИ

«Шўртаннефтгаз» шўъба корхонасида яна бир йирик объект — сиқув компрессор станцияси қурилиши бошланди. Мазкур иншоот қазиб олинаётган газ босимини бир маромда сақлаб туришга хизмат қилади.

— Иншоотни лойиҳалаш, асбоб-ускуналарни келтириб бериш ва муаллифлик назорати Исроилнинг «Бейтман-Проджектс Лимитед» компанияси томонидан амалга оширилади,— дейди корхона раҳбари Олим Муродов. — Қурилишни молиялаштириш учун АБН «Амробанк» ва Исроилнинг «Хапоалим» банкларида 195,2 миллион доллар миқдоридаги учта кредит линияси очилди. Айни вақтда станция лойиҳаси тайёрланмоқда.

Лойиҳага биноан станцияга АҚШнинг «Дрессер-Ренд» компаниясида ишлаб чиқарилган тўртта компрессор ўрнатилади.

ҚУРИЛИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

«Газли-Нукус» магистрал газ линиясига туташтириладиган газ қувури «Пўлатов-Қизилқалъа» тармоғи қурилиши жадал суръатда давом этмоқда.

18,5 километрли қувурларни Хоразм «Жанубийгазқурилиш» бирлашмасининг махсус бригадалари ётқизмоқда. Тармоқ маҳмуида 2 та АГРЕС бунёд этиш кўзда тутилган. Қурилишнинг биринчи навбати жорий йилда тугатилади.

Янги тармоқ ишга тушгач, Беруний туманининг Олтинсой, Толлиқ, Бийбозор, Абай, Қизилқалъа овулларидаги хонадонлар табиий газ билан таъминланади.

(ЎзА).

Тажриба ўрганилди

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академиясида Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раисининг, вилоят ҳокимларининг қишлоқ ва сув хўжалиги масалалари бўйича ўринбосарлари, қишлоқ туманлари ҳокимлари ҳамда агросаноат соҳасига тааллуқли вазирлик ва идоралар раҳбарлари иккинчи гуруҳи учун ташкил этилган ўн кунлик семинар-мунозара ва амалий-назарий машғулотлар давом этмоқда.

Навбатдаги амалий машғулот «Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг» холдинг компаниясида бўлди. Тингловчилар мазкур тизим фаолияти, бу ерда жорий этилган янги техника ва технологиялар билан танишди. Республика бўйича 240 дан зиёд ишлаб чиқариш корхонаси ва ташкилотни ўз таркибига олган ушбу компания ҳозирги кунда бозор иқтисодиёти талаблари асосида фаолият кўрсатмоқда. Халқаро ҳамкорликни кенгайтириш натижасида кейинги икки йил мобайнида иқтисодий кўрсаткичларни бир неча баравар оширишга эришилди.

Ўтган йил компания учун, айниқса, самарали келди. Хусусан, саноат корхоналари маҳсулот ишлаб чиқаришни 116,5 миллиард сўмга етказди. Бу — олдинги йиллардагидан йигирма фоиз кўп. Экспорт ҳажми беш баравар ошди. Биргина ўтган йилнинг ўзида 8,9 миллион АҚШ долларлик маҳсулот экспорт қилинди.

Айни вақтда компания тизимидаги корхоналарнинг асбоб-ускуналарини янгилаш, маҳсулот турларини кўпайтириш, айниқса ривожланган давлатлар билан ҳамкорликни янада кенгайтиришга эътибор берилмоқда. Жумладан, бу йил тўртта корхонада «Корнесс» фирмасининг вино ва ичимлик қуйиш линиясини ўрнатиш мўлжалланмоқда. Шунингдек, «Олтинсой шароби» очиқ акциядорлик жамиятида Италиянинг «Фенко» фирмаси билан ҳамкорликда қўшма корхона ташкил этиш тадориги кўрилмоқда.

Олим НОРБЕКОВ, ЎзА мухбири.

Мамлакатимизда

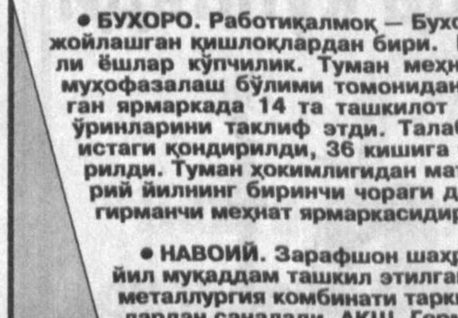

● **БУХОРО.** Работиқалмоқ — Бухоро туманидаги аҳоли зич жойлашган қишлоқлардан бири. Бу ерда меҳнатга лаёқатли ёшлар кўпчилик. Туман меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофазалаш бўлими томонидан қишлоқда ташкил қилинган ярмаркада 14 та ташкилот ва корхона 67 та янги иш ўринларини таклиф этди. Талабгорлардан 35 нафарининг истаги қондирилди, 36 кишига зарур ҳуқуқий маслаҳат берилди. Туман хокимлигидан маълум қилишларича, бу — жорий йилнинг биринчи чораги давомида ташкил этилган йигирманчи меҳнат ярмаркасидир.

● **НАВОИЙ.** Зарафшон шаҳридаги 7-автокорхона ўттиз йил муқаддам ташкил этилган. Айни кунда у Навоий кон-металлургия комбинати таркибидаги «миллионер» жамоалардан саналади. АҚШ, Германия, Италия, Франция, Испания, Россия каби давлатлардан ҳарид қилинган қудратли техникалар навоийлик олтинтопарлар мушкулини осон қилмоқда. Ўтган давр мобайнида халқ хўжалиги аҳамиятига молик 920 миллион тонна юк ва тоғ жинслари белгиланган манзилларга етказиб берилди. Жорий йилда бу кўрсаткични 1 миллиард тоннадан ошириш кўзда тутилмоқда.

● **АНДИЖОН.** Мамлакатимизда турли миллат ва элатларнинг урф-одатлари, анъаналари, маънавий қадриятларига алоҳида ҳурмат билан ёндашилади. Андижондаги Арман миллий-маданий маркази фаолияти фикримизга жонли мисолдир. Марказ қошида ташкил қилинган янги музейда 700 дан зиёд экспонатлар намойиш этилмоқда. Уларнинг аксариятини нишонлар, грампластинкалар, маркалар, нобё китоб ва турли тақинчоқлар ташкил этади. Шунингдек, икки юз йилча аввал арман зодагонлари фойдаланган портсигарлар, «Зингер» тикув машиналари, XIX асрга оид қўнғироқли телефон ускуналари ҳам томошабинни бефарқ қолдирмайди, албатта.

● **ЖИЗЗАХ.** «Умид ниҳоллари» спорт мусобақаларининг вилоят босқичи бошланди. Жорий йилнинг апрель ойигача давом этадиган беллашувлар спортнинг кўл тўпи, волейбол, кураш, теннис, сузиш, белбоғли кураш, енгил атлетика, стол тенниси, шахмат ва футбол каби турлари ўз ичига қамраб олган. Вилоят халқ таълими, соғлиқни сақлаш ва маданият бошқармалари, Жисмоний тарбия ва спорт давлат қўмитаси, «Ўзтелерадиокомпания», вилоят касаба уюшмалари кенгаши ҳамда «Камолот» ижтимоий ҳаракати ушбу спорт мусобақаларининг асосий ҳомийларидир.

«Халқ сўзи», «Туркистон-пресс».

АФРО-АМЕРИКА ТАРИХИ ОЙЛИГИ

Шу кунларда АҚШда Афро-Америка тарихи ойлиги давом этмоқда. Ушбу давлатнинг мамлакатимиздаги элчихонаси мазкур байрамни нишонлаш мақсадида бир қатор маданий тадбирларни ўтказмоқда.

АҚШнинг мамлакатимиздаги элчихонаси ахборот ва маданият бўлимида мазкур ойлик бошланишига бағишланган маросим бўлди. Маросимни АҚШнинг Ўзбекистондаги Фавқулода ва Мухтор элчиси Жон Ҳёрбст очиб, АҚШда бу тадбирни ҳар йили февралда ўтказиш анъанага айланганини таъкидлади.

— Мамлакатимиз тарихини келиб чиқиши африкалик бўлган америкаликларсиз тасаввур қилиш қийин, — деди элчи. — Аниқроқ қилиб айтганда, АҚШ тарихи айни Америкадаги африкалик тарихидан бошланади. АҚШда илгари қора танли фуқаролар муносабат ўзгача бўлгани тарихдан маълум. Бугун эса вазият буткул ўзгарган. Ҳозирги вақтда улар оқ танли фуқаролар билан тенг ҳуқуқли, барча жиҳатларда эга, мамлакат ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётида фаол иштирок этмоқда.

Афро-Америка ойлигини ўтказишга бежиз февраль танланган йўқ. Бу ойда АҚШнинг қуллаб машҳур қора танли фуқаролари таваллуд топган. Хусусан, олим Фредерик Дуглас, жаз устаси Кюби Блэйк ва машҳур хонанда Лэнгстон Хьюз шулар жумласидандир. Бу хонанда ўтган асрнинг 20-йилларида Ўзбекистонда ҳам бўлган эди.

Кўзда тутилган тадбирлар мобайнида юртдошларимизга келиб чиқиши африкалик бўлган америкаликлар тарихи, адабиёти ва мусиқаси ҳақида маълумотлар берилади. Плакатлар кўргазмаси очилади.

«АЗИЗ ОНА ЮРТИМ НАВОЛАРИ»

Вазирлар Маҳкамасининг "Эстрада қўшиқчилик санъатини янада ривожлантириш тўғрисида"ги қарорини амалга ошириш доирасида ўтказилган "Азиз она юртим наволари" миллий эстрада қўшиқлари 1-Республика танлови ниҳоясига етди.

"Ўзбекнаво" эстрада бирлашмаси Ўзбекистон телерадиокомпанияси билан биргаликда ўтказган ва уч кун давом этган ушбу танловда Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлардан етмиш нафардан ортиқ хонанда қатнашди.

Ҳакамлар ҳайъатининг қарорига биноан биринчи ўрин ҳеч кимга берилмади. Оксана Нечитайло ва Алишер Рўзиматов иккинчи, "Пери" гуруҳи, Вали Бектурганов, Гулчирой Усмонова, Қаҳрамон Ҳайдаров учинчи ўринларга лойиқ топилди.

"Туркистон" саройида танлов совриндорлари иштирокида катта концерт намойиш этилди.

(ЎзА).

Чет элларда

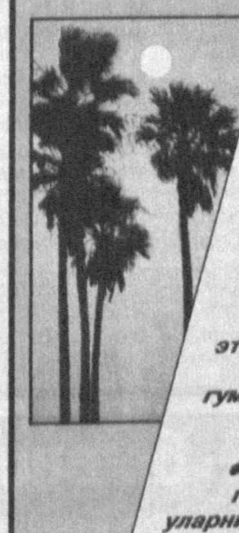

● **АҚШ мудофаа вазири Доналд Рамсфелднинг фикрича, Ироқ дунё тинчлигига илгаригидан кўпроқ таҳдид солмоқда. Расмий Бағдод ҳамон Ироқ ҳудудига халқаро текширувчиларни киритишни истамаяпти. Бу унинг оммавий қирғин қуроли яратиш борасидаги ишларни яна давом эттиришига қулай имконият яратаётир, деди вазир.**

● **Россия президенти Владимир Путин Афғонистон Муваққат ҳукумати раҳбарининг биринчи ўринбосари, мудофаа вазири Муҳаммад Фаҳим билан учрашди. Президентнинг матбуот котиби Алексей Громов берган маълумотга кўра, Путин Россия билан Афғонистон азалдан ўзаро дўст ва ҳамкор бўлиб келганини қайд этган. У «Россия қонуний афғон ҳукуматини ҳамиша тан олиб келган ва ҳозир ҳам уни тиклаш, ижтимоий ва гуманитар масалаларда имкони борича ёрдам беришга тайёр», дея фикр билдирган.**

● **Филиппин Қуролли кучлари вакиллари «Ал-Қоида» гуруҳига қарашли жангарилар билан отишмаларда уларнинг ўн нафарини нобуд қилишган. Улар мамлакат жанубидаги тоғлик ва ўрмонли ҳудудларга қараганда, ҳарбийлар жангариларни таъқиб қилишда давом этмоқда.**

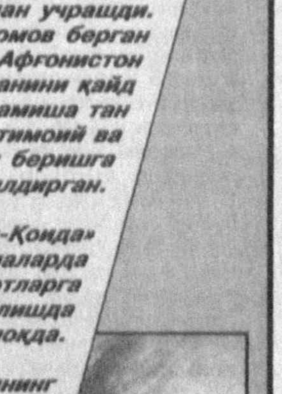

● **Исроил Қуролли кучлари танклари Фаластиннинг Дейр аль-Балах, Бейт Ханун, Бейт Лахийа шаҳарларига бостириб кирган. Ўзаро тўқнашувлар ҳақида ҳозирча хабарлар йўқ. Фаластин томони хабарларига қараганда, Исроил ҳарбийлари уйларда тинтув ўтказишмоқда.**

● **Черногория ўз мустақиллиги тўғрисидаги референдумдан воз кечмайди. Ҳозирда Югославия таркибига кирувчи ушбу республика президенти Мило Жуканович Словения президенти Милан Кучан билан суҳбатда ана шундай деди. Унинг айтишича, мамлакат аҳолисининг 50 фоиздан зиёди Черногория мустақил бўлишига тарафдор.**

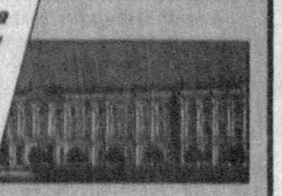

«Интернет».

ЯКУН

ПАЛАТА ТАЯНЧ БЎЛА ОЛЯПТИМИ?

Ислоҳотлар тақдири, охир-оқибатда эса — кишиларимиз фаровонлиги ва мамлакатимизнинг гуллаб-яшнаши кичик ва ўрта бизнес тараққиёти орқали ҳал қилинади.

Ислом КАРИМОВ.

Армонларнинг ушалиши

Ўтган асрнинг 80-йилларида «Юнусобод» даҳасида Маҳмуд ака исмли қўли гул уста яшарди. У кундузи қурилиш ташкилотида ишлар, кеч оқшомдан ярим тунга қадар уйда укаси билан ажойиб эшик ва деразалар ясаб, якшанба куни бозорга олиб чиқиб сотарди. Бу ишни ака-ука, албатта, яширинча амалга оширардилар. Сабаби — шўролар тузуми даврида одамларнинг эркин меҳнат билан шуғулланишлари қатъий чеклаб қўйилган эди.

Бечора Маҳмуд ака умр бўйи хусусий корхона очиш, ўзига муносиб шогирдлар тайёрлашни орзу қилиб ўтди. Бироқ ҳозирги ёруғ кунларни кўриш унга насиб этмади...

Бугун-чи? Минглаб тадбиркорлар ва ишбилармонлар — ҳақиқий мулк эгалари тимсолида Маҳмуд акага ўхшаган усталару ҳунармандларнинг орзулари ижобат топмоқда.

Дарҳақиқат, мустақиллик йилларида мамлакатимизда кичик ва ўрта бизнес, хусусий тадбиркорликни ривожлантириш устувор йўналиш қилиб белгиланди. Нима учун? Чунки бундай хўжалик юритувчи субъектлар иқтисодиётимизнинг асоси бўлиб, бирталай афзалликларга эга. Дейлик, аввало, кўп маблағ ва ишчи кучи сарфламасдан, қисқа муддатда, хоҳлаган жойда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мумкин. Кейин улар ўзгарувчан бозор конъюктурасига тез мослаша олади. Меҳнат ресурслари бўйича янги иш жойларни ташкил этиш, истеъмол бозорини турли рақобатбардош ва арзон товарлар (хизматлар) билан таъминлашга қодирдир. Қолаверса, ана шу тузилмалар локализация дастурини амалга ошириш (маҳаллий хомашё ҳисобига ишлаб чиқаришни ривожлантириш)да муҳим омил ҳисобланади.

Шу боис ушбу секторни ривожлантиришни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш мақсадида республикамизда мустаҳкам иқтисодий ва ҳуқуқий асос яратилди. Бир қанча қонунлар, Президент фармонлари, ҳукумат қарорлари ва бошқа меъёрий ҳужжатлар қабул қилингани, «Солиқ кодекси»да кичик бизнесга имтиёзлар берилгани, бюджетдан ташқари жамғармалар ҳисобидан кредитлар ажратиш тартиби ўрнатилгани, бозор инфратузилмаси вужудга келтирилгани, ниҳоят, уларнинг фаолиятига бевосита кўмаклашувчи «Бизнес-фонд», «Тадбиркорбанк», «Мадад» суғурта агентлиги, Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси ташкил этилгани фикримизнинг далилидир.

Айниқса, бу борада Президентимизнинг 1998 йил 9 апрелдаги «Хусусий тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришни янада рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони, Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 21 апрелдаги «Ўзбекистон Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида»ги қарори муҳим қадам бўлди. Мазкур ҳужжатларга мувофиқ, «Бизнес-фонд», «Мадад» суғурта агентлиги, «Тадбиркорбанк» томонидан кичик ва ўрта бизнес корхоналарини қўллаб-қувватлаш бўйича амалга оширилаётган тадбирларни мувофиқлаштириш вазифаси ҳам Палата зиммасига юклатилди. Бошқача айтганда, Палатанинг вазифалари ва фаолият йўналишлари кенгайтирилди. Бу ўз навбатида хусусий тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес асосида мулкдорлар синфини шакллантириш, тегишли институтлар тизимини ташкил этиш, соҳага кредит ресурсларини кенг жалб қилиш, хорижий сармояларни бевосита олиб кириш учун мақбул шароит яратиш имконини берди.

Ҳаётий вазифалар

Юқорида номлари қайд этилган ҳужжатлар, шунингдек, Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 27 майдаги «Кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш механизмини такомиллаштириш тўғрисида»ги қарорида Палата зиммасига кўпгина вазифалар юкланган. Кичик ва ўрта бизнес корхоналарини ривожлантириш учун хорижий сармояларни жалб этиш бўйича фаолиятни йўлга қўйиш, бу жараённинг барча босқичларида сармоялар, шу жумладан, чет эл кредитлари лойиҳалари самарадорлигининг мониторингини ўтказишдек ҳаётий вазифалар шулар сирасига киради. Мазкур талаблардан келиб чиқиб, Палатанинг бошқарма ва бўлимлари мутахассислари барча тижорат банклари, бюджетдан ташқари жамғармалар, инжиниринг компаниялари ва бозор инфратузилмасининг бошқа ташкилотлари билан ҳамкорликда иш олиб бормоқдалар. Айни чоғда улар кичик ва ўрта бизнес субъектларига тижорат банкларидан кредит олиш учун ҳужжатлар тўпламини тайёрлаш, бизнес-режа тузиш, техник-иқтисодий асосларни ишлаб чиқишда ҳам ёрдам бераяптилар.

Хўш, бу борадаги ишлар ҳамма жойда қониқарлими? Умуман, тадбиркорларнинг ҳақиқий таянчи бўлишдек масъулиятли вазифани Палата қай даражада бажармоқда?

Холисона ёндашганда, кичик ва ўрта бизнес субъектларини инвестиция лойиҳалари билан таништириш ҳамда таъминлаш юзасидан олиб борилаётган ишлар ёмон эмас. Масалан, 2001 йилда 2554,2 миллион сўмлик 884 та лойиҳа, 374,0 минг АҚШ доллари ҳамда 1,7 минг немис маркаси миқдоридаги 38 та лойиҳа бевосита Палата тавсияси ва кўмаги билан кичик ва ўрта бизнесга йўналтирилди. Масалан, Қашқадарё вилоятида, мутасаддиларнинг гапига қараганда, ўрта ва кичик корхоналар сони кўпайган. Ўтган йили 3473 та ўрта ва кичик корхона очилган. Бу дастурда белгиланганига нисбатан 213 фоизни ташкил қилади. Бундан ташқари, вилоят товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасига 17591 та субъект аъзо бўлиб, улар фаол ишламоқдалар.

Бу ерда, шунингдек, анор шарбати ишлаб чиқариш, полиэтилен қоплар тайёрлаш, томат пастасини қадоқлаш, Италия технологияси асосида терини қайта ишлаш ва германияликлар усулида музқаймоқ яратиш бўйича ҳам инвестиция лойиҳалари тайёрланган. Жумладан, «Ҳунарманд» уюшмасининг Шаҳрисабз минтақавий бўлимига 50 минг АҚШ доллари миқдорида грант ажратилган.

Палатага ҳуқуқий томондан қўллаб-қувватлашни сўраб ёзилган мурожаатлар сони ҳам ортмоқда. Мутахассислар аралашгандан кейин эса аксарият муаммолар жойида ҳал этилаётир. Мисол учун, Ургут туманидаги Мирзо Улуғбек номли ширкат хўжалиги билан хусусий тадбиркор Б.Ҳайдаров ўртасида икки томонлама шартнома тузилган эди. Аммо хўжалик шартнома шартларини бажармай, тадбиркорга катта миқдорда моддий зиён етказади. Б.Ҳайдаровнинг аризаси Палата томонидан вилоят хўжалик судига киритилгач, унинг даъвоси қаноатлантирилди.

Қонун тадбиркор тарафида

Шу билан бирга, тадбиркорлар қанча ҳимояланмасин уларга нисбатан ўтган йили 300 мингдан зиёд қонун бузилиши содир этилгани ачинарлидир. Хусусан, пойтахтдаги Мирзо Улуғбек туман давлат солиқ инспекцияси ходими «Автосанкомплект» акциядорлик жамиятини текшириш чоғида номақбул мақсадларни кўзлаб, қонунга зид равишда жамиятга нисбатан 70 минг сўмлик жаримани қўллайди. Кўр-кўрона қонунбузилиш содир этганлиги учун солиқ ходими И.Рустамов хизмат вазифасидан озод қилинди.

Фарғона вилоятининг айрим туман (шаҳар) товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палаталари томонидан эса «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги Қонун талабларига зид равишда шартномалар тузиш ҳолларига йўл қўйилаётганидан, «Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси тўғрисида»ги Қонун ҳамда палата Низомида белгиланган ваколатлардан четга чиқиб, тадбиркорлик субъектлари фаолиятига кўмаклашиш ўрнига улар учун муайян қийинчиликлар содир этилаётганидан ажабландик. Ахир, бундай бўлиши мумкинми?

Фарғона тумани товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси билан тадбиркорлик субъектлари ўртасида ўтган йил давомида тузилган аксарият шартномаларнинг вақти кўрсатилмаган. Унинг 10 таси тадбиркорлик субъектлари томонидан имзоланмаган. 12 тасида эса банк реквизитлари кўрсатилмаган.

Бундан ташқари, айрим палаталар тадбиркордан аъзолик бадалини ундириш пайида бўлиб, қонунбузарликни келтириб чиқараяптилар. Худди шундай ҳол Марғилонда содир бўлди. Шаҳар палатаси билан «Парвина» фирмаси ўртасида аъзолик бадалини тўлаш тўғрисида шартнома имзоланади. Шартномада фирма ҳар чорак якуни бўйича вақтида аъзолик бадалини ҳисоб-китоб қилмаса, фирманинг банкдаги ҳисоб рақамига инкасса топшириғи қўйиш орқали ундирилиши асоссиз равишда белгиланган.

«Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонун ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг «Ижро интизоми тўғрисида»ги қарори талабларига зид равишда тадбиркорлар томонидан тушган ариза ва мурожаатларни кўриб чиқишда ҳам камчиликлар бор.

Фарғона туман палатасига Чимён қишлоғи, У.Мадаминов кўчасида яшовчи фуқаро Г.Машарипов милиция таянч пункти профилактика нозири ҳаракатидан норози бўлиб мурожаат қилган. Ариза палата юристи З.Мирзаахмедовга «қонуний ҳал қилиш учун» берилган ва орадан 44 кун ўтган бўлса-да, у эътиборсиз қолдирилган. Худди шунингдек, Қувасой шаҳар палатасига «Наврўз консалтинг» хусусий кичик корхонаси бошлиғи Р.Йўлдошалиев мурожаат қилади. Бироқ у ҳам 42 кун давомида мазмунан кўриб чиқилмаган ва муаллифга жавоб берилмаган.

Вилоятнинг туман (шаҳар) палаталари тадбиркорларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича ўз ҳуқуқ ва ваколатларидан етарли даражада фойдаланилмаётгани ҳам маълум бўлди. Жумладан, Фарғона, Охунбобоев, Учкўприк, Бешариқ туманларида палата ўз низомидан келиб чиқиб, ўтган йил давомида бирорта ҳам тадбиркорлик субъектининг бузилган ҳуқуқларини тиклашга ёки уларнинг муаммолари бўйича тегишли амалий ва ҳуқуқий ёрдам кўрсатмаганига нима дейсиз? Ёки Охунбобоев, Учкўприк туман палаталари 2001 йил давомида тадбиркорлик субъектларида назорат ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан ўтказилган текширишларнинг бирортасида ҳам иштирок этмагани билан муроса қилиб бўладими?

Самарқанд вилоят адлия бошқармасига Самарқанддаги «Якико» фирмаси томонидан шикоят аризаси тушди. Унда тадбиркорга «Тадбиркорбанк»нинг вилоят бошқармасидан тегишли кредит маблағининг тўлиқ берилмаганлиги, олинган маблағни қайтариш эса муддатидан олдин сўралганлиги айтилганди.

Кредит шартномасида иссиқхона қуриш учун 13 миллион сўм маблағ ажратилиши кўзда тутилган. Амалда эса банк мижознинг талабини тўлиқ қондирмаган. 2000 йилнинг январь ойида тадбиркорга банк томонидан 5 миллион сўм имтиёзли кредит ажратилган, холос.

Адлия бошқармаси ана шу шикоят юзасидан «Тадбиркорбанк»нинг вилоят бошқармаси томонидан қуйидагича жавоб олди:

— «Якико» фирмаси билан банк ўртасида 1999 йил 13 августда кредит шартномаси тузилган. Унга кўра иссиқхона қурилиши учун 13 миллион сўм (йиллик 14,4 фоиз билан) ажратилиши белгиланган. Аммо республика акциядорлик-тижорат «Тадбиркорбанк»и 5 миллион сўм маблағ ажратган. Сабаблари ноаниқ. Чунки маблағ ажратиш тўғрисидаги комиссия қарори ва республика «Бизнес-фонди» билан тузилган шартномалар мавжуд эмас. Шу боис ушбу масалани банкимиздаги мавжуд ҳужжатлар билан мазмунан ҳал этиб бўлмайди.

Адлия бошқармаси вазиятни ўрганиб чиқиб, томонлар ўртасидаги кредитга оид муносабатларни тартибга солувчи ҳужжат — кредит шартномасининг 5 йил муддатга тузилганлигини, бизнес-режанинг 8-бандига кўра берилган кредит ва унинг фоизлари 2 йиллик имтиёзли давр билан қайтарилишини, шартнома муддати, суммаси ва бошқа шартларининг ўзгартирилиши икки томонлама қўшимча келишувга асосан амалга оширилиши белгиланганини аниқлади. Банк томонидан эса асоссиз равишда кредит фоизларини муддатидан олдин қайтариш тўғрисида бир томонлама жадвал ишлаб чиқилган эди. Пировардида адлия бошқармаси банкка «Кредит линияси бўйича берилган кредитни қайтариш жадвали ижросини ҳаракатдан тўхтатиш тўғрисида» ёзма кўрсатма киритди. Шу тариқа тадбиркор манфаати ҳимоя қилинди.

Хусусий тадбиркор А.Янгибоев тегишли гувоҳномасини олгач, ўтган йилнинг январь ойида «Тадбиркорбанк»нинг Ғаллаорол тумани, кейинроқ вилоят бўлимига 1,5 миллион имтиёзли кредит олиш мақсадида мурожаат этди. Аммо кредит маблағи йўқ, деган жавобни олгач, май ойида «Ғаллабанк»нинг вилоят бўлимига учрайди. 4 июль куни ариза ҳам беради. Лекин унга «сизга вақтинча имтиёзли кредит ажрата олмаймиз», деган мазмунда жавоб қайтаришади. Масала ҳалигача ижобий ҳал этилмай қолаяпти.

Форишлик С.Муҳитдинов ўтган йили тумандаги «Пахтабанк» бўлимига кредит олиш ҳақида мурожаат этганди. Тумандаги мутасаддилар, хусусан товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси хусусий тадбиркорга амалий ёрдам кўрсата олмагач, у юқори ташкилотларга, маъмурий идораларга мурожаат этишга мажбур бўлаётир.

Афсуски, худди шундай ҳол 2001 йилда ғаллаороллик хусусий тадбиркор Норбой Ишмуродов фаолиятида ҳам содир бўлади. У тумандаги «Тадбиркорбанк»дан зарур мадад ололмагач, юқори ташкилотларга ариза-шикоят ёзиб юрибди.

Бундай ўзибўларчилик, оввورагарчиликлар оқибатида Жиззах вилояти товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасига, унинг ёрдамига ишонч ўз-ўзидан дарз кетди. Шунинг учун яқинда палата раҳбарлари, вилоятдаги бир қатор банк бошқаруви раислари алмаштирилди.

Бундан ташқари, Навоий вилоятининг Қизилтепа, Конимех, Хатирчи, Нурота туманлари, Навоий шаҳар товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палаталари томонидан фуқаролар, тадбиркорлардан келиб тушадиган ариза, хатларни қабул қилиш дафтари юритилмаган. Хатлар назоратсиз қолдирилган.

Навбаҳор тумани палатаси раҳбарлари эса ўтган йил 21 июлда «Гўзал» хусусий фирмасининг раҳбари томонидан футбол федерациясидан 128.000 сўмлик дебиторлик қарзини ундириб бериш юзасидан ёзилган аризага совуққонлик билан муносабатда бўлиб, «амалий ёрдам кўрсатилди» деб белги қўйиш билан чекланишган. Энг ёмони, палата ўз аъзоларининг хўжалик ва молия фаолиятини текширишда йил давомида фақат бир марта қатнашган. Ахборот-маслаҳат марказида амалдаги тартибга зид равишда нархлар белгиланган. Ўтган 4 йил давомида бор-йўғи 31 минг сўмлик пуллик хизмат кўрсатганига ачинади киши.

Ташвишга — бегона, даромадга — шерик

Кўриниб турибдики, Палата тизимида эришилган ютуқлар билан бир қаторда ечимини кутаётган муаммолар ҳам мавжуд. Айниқса, юқорида айтганимиздек, айрим ҳолларда маҳаллий ҳокимликлар ва бошқарув органлари тадбиркорлик субъектларининг молиявий-хўжалик ишларига асоссиз аралашмоқдалар. Ҳатто уларнинг маблағларини турли тадбирларни ўтказишга жалб қилмоқдалар. Гоҳида эса кичик корхоналарнинг соҳиблари рўйхатдан ўтиш, кредит олишдан бошлаб ўзининг бизнес даромадига эга бўлгунгача жараёнларда бир талай бюрократик тўсиқларга дуч келмоқдалар. Гарчи аччиқ бўлса-да, шуни айтиш керакки, бундай муаммоларнинг юзага келишига нафақат маҳаллий амалдорларнинг уларга нисбатан лоқайдлик билан муносабатда бўлишлари, балки тадбиркорларнинг кўпчилиги ўз ҳақ-ҳуқуқларини яхши билмаслиги, ажратилган кредитдан мақсадли фойдаланиш, бизнес-режа тузиш, маркетинг хизматидан фойдаланишни ўзлаштириб олмагани ҳам сабаб бўлаяпти.

Бундан ташқари, хўжалик субъектларини рўйхатга олишнинг ягона тизими ишлаб чиқилмаган. Кредит манбаларини ишлатишдаги қийинчиликлар, шаҳар ва туманларда кичик ва ўрта бизнес соҳасида малакали кадрларнинг етишмаслиги, ҳудудларда бозор инфратузилмасининг етарли даражада ривожланмагани ҳануз ўз таъсирини ўтказмоқда.

Бир сўз билан айтганда, бугунги кунда Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси кичик ва ўрта, хусусий бизнес билан шуғулланаётган юртдошларимизнинг ҳақиқий таянчи, яқин ҳамкорига айланган, деб айта олмаймиз. Ҳозирча уларнинг фаолиятини «Ташвишга — бегона, даромадга — шерик» дея баҳоласак, ҳақиқатга тўғри келади. Ҳақиқий таянч, яқин ҳамкор бўлишдек мавқега эришиш учун палата ва унинг бўлинмалари ҳали кўп изланиши, фидойилик кўрсатиши лозим.

Қ. ЭШМАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

(Давоми. Боши 1-бетда).

Келажагимизнинг ҳуқуқий пойдевори

Аслида референдумга қўйилган ҳар икки масала юзасидан парламент ўзига берилган ваколатлар доирасида тегишли қарор қабул қилиши ҳам мумкин эди. Лекин, асосий қонунимизда таъкидланганидек, мамлакатимизда ҳокимиятнинг бирдан-бир манбаи халқ экан, давлат миқёсидаги муҳим масалалар халқнинг бевосита иштироки, маслаҳати ва розилиги билангина ҳал қилинади. Бу ҳам демократик қадриятларнинг жамиятимиз ҳаётига тобора сингиб бораётганини билдиради. Зеро, Президентимиз ибораси билан айтганда, ҳар қандай жамиятда демократия даражаси «...халқнинг қарорлар қабул қилиш жараёнларидан қанчалик хабардорлиги, ҳукумат қарорлари халқ томонидан қанчалик назорат қилиниши, оддий фуқароларнинг давлатни бошқаришда қанчалик иштирок этиши» билан белгиланади.

Соҳибқирон Амир Темур ҳам ўз «Тузуклар»ида давлат ишларини бошқаришда раият билан машварат ва кенгашлар ўтказиб тургани, халқ ҳолидан бохабар бўлиб боргани ва бу ҳаракатлар давлат бошқарувида фақат ижобий самара бергани тўғрисида фикр юритган.

Ўтказилган референдум халқ билан очиқ маслаҳат қилиб олиш ва унинг овози, фикрига суяниб иш кўриш учун яна бир имконият яратди. Собиқ шўролар тузумида коммунистик мафкуранинг таъсирида бўлган халқ, мафкуранинг қулига айлантирилган бўлиб, сиёсий жараёнларда номига қонунларда белгилаб қўйилган сайлов (овоз бериш) ҳуқуқини мафкура хоҳлагандай тарзда амалга оширишга мажбур эди. У даврда муҳим масалаларни амалда умумхалқ овози орқали ҳал этиш, халқ билан маслаҳатлашиш ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас эди.

Референдум каби муҳим тадбирлар сиёсий ва ҳуқуқий онги юқори даражада бўлган, ўз келажаги учун бефарқ бўлмаган халқ томонидангина амалга оширилиши мумкин. Шу маънода, мамлакатимизда ўтказилган бу референдум давлатчилигимизнинг ҳуқуқий асосларини янада такомиллаштириш ва ислоҳотларнинг навбатдаги босқичини амалга ошириш учун мустаҳкам замин яратишга хизмат қилади.

Мамлакатимизда сиёсий вазиятнинг барқарорлиги, тегишли қонунчилик асосларининг ишлаб чиқилгани, тўплаган тажрибаларимиз, замонавий фикрлайдиган кадрларнинг шаклланганi, кўп партиявийлик тизимининг мавжудлиги икки палатали парламентга ўтиш учун тўла имконият беради.

Ҳозирги парламентимиз, сиёсий партияларимиз, олимларимиз олдида муҳим вазифалар турибди. Парламентаризм соҳасидаги жаҳон тажрибаси яна бир бор пухта ўрганилиши ва ўз шарт-шароитимиз, миллийлигимиздан келиб чиқиб, халқимизнинг руҳияти ва табиатига мос келадиган қонунчилик асослари яратилиши лозим. Янги кўринишдаги парламентнинг шаклланиши, таркиб топиши, ваколатлари, ҳокимият бўғинларининг ўзаро муносабати қандай бўлиши, депутатларнинг таркиби, мақоми, ваколат муддатлари, парламентнинг иш тартиби ва шунга ўхшаш масалалар бўйича таклифлар, илмий-назарий хулосалар, тавсиялар ишлаб чиқилиши лозим.

Ўтказилган референдум давлат ҳокимияти ҳар учала бўғини тизимидаги барча органлар ва идоралардан ўз фаолияти самарадорлигини янада оширишни, икки палатали парламент шароитида ишни қай даражада ташкил этиш масаласини атрофлича кўриб чиқишни тақозо қилади.

Келгусида халқ тақдирига дахлдор бўлган бундай тадбирларни муваффақиятли ўтказиш Марказий сайлов комиссияси, жойлардаги сайлов округлари ва участкалари ишига ҳам боғлиқдир. Ўтказилган референдум тажрибаси ва сабоқларидан келиб чиқиб, Марказий сайлов комиссияси ўз фаолиятига танқидий ёндашиш, сайловлар ва референдумга доир қонунчиликни янада такомиллаштириш юзасидан ўз таклифларини киритиш имкониятларига ҳам эга бўлди.

Умуман олганда, шу йилнинг 27 январида бўлиб ўтган референдум натижасида халқ хоҳиш-иродасини қонунларда акс эттириш, давлат ҳокимият органлари тизимларини шакллантириш, ҳуқуқий демократик давлат барпо этиш учун барча имконият мавжудлиги яққол намоён бўлди.

Шу нуқтаи назардан ҳам биз учун референдумда қабул қилинган қарорнинг аҳамияти тарихий бўлиб қолади.

Н. ИСМОИЛОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти девони Қонунчилик ва суд ҳокимияти органлари билан алоқалар бўйича экспертлар гуруҳи раҳбари.

Қонун лойиҳаси — муҳокамада

ТАКОМИЛЛАШУВ
мақсадни тўлиқ ифода этади

«Кредит уюшмалари тўғрисида»ги қонун лойиҳасини ўқиб, уни яна бироз такомиллаштириш зарурлигини ҳис этдим. Ва бу ҳақда ўз таклифларимни баён этишни лозим топдим. Жумладан, лойиҳанинг 3-моддасидаги «Кредит уюшмаси жисмоний ва юридик шахслар томонидан пул маблағларини кейинчалик ўз аъзоларига кредитлар бериш учун бирлаштириш ва ҳоказо...» дейилган таърифдаги «кейинчалик ўз аъзоларига» сўзларини олиб ташлаш мақсадга мувофиқ. Чунки ушбу уюшманинг маблағи кўпайиб кетадиган бўлса, у бошқа юридик ва жисмоний шахсларга кредит бериши, уюшма номидан инвестиция қўйиши, қўшма корхоналар очиш каби ишларни бажариши мумкин. Шу боис унинг фаолиятини чегаралаб қўймаган маъқул.

Шу модданинг учинчи бандида ва кейинги матнларда «Кредит уюшмаси ўзининг фирма номи...» деб бошланган жумлалар бор. Менимча, улардаги «фирма» сўзи ортиқча.

Тўртинчи модданинг охирги бандида «давлат рўйхатига олганлик учун йиғим миқдори қонун ҳужжатларида белгиланади», деб кўрсатилган. Агар ушбу жумла «давлат рўйхатга олганлиги учун йиғим беш, ўн ёки йигирма минимал иш ҳақи миқдорида белгиланади», шаклида ўзгартирилса, қонун талаблари тўлиқ ифода этилган бўларди.

10-моддадаги кредит уюшмасининг ҳуқуқлари таркибига «ҳомийлик қилиш ҳуқуқига ҳам эга» дейилган сўзларни киритиш лозим. 4-моддада кредит уюшмаси таъсисчиларининг сони камида 50 киши бўлиши кўзда тутилган. Фикримизча, унинг минимал миқдори 25-30 та бўлса етарли.

15-модданинг 2-бандида Низом фондининг энг кам миқдори аниқ кўрсатилишини ва унинг давомидан «Кредит уюшмасини давлат рўйхатидан ўтказиш пайтида Низом фонди тўлиқ шаклланган бўлиши керак», деб ёзиб қўйилишини тавсия этардим. Ушбу таклифлар инобатга олинса, лойиҳа янада такомиллашарди, деган фикрдаман.

Мамаюнус ПАРДАЕВ,
республика «Маънавият ва маърифат» марказининг Самарқанд вилоят бўлими раҳбари.

Соф фойда янада кўпаяди

Муртоз Бўтаев бундан олти йил аввал Дўстлик туманидаги Саркисов номли ижара-ширкатлар бирлашмасидан 64 гектар ер олиб, «Эшниёз бобо» фермер хўжалигини ташкил этган эди. У ўшандан буён мавжуд майдондан мўл пахта ва ғалла етиштириб келмоқда. Ўтган йили эса жами 3 миллион сўмдан зиёд соф фойда олди. Жорий йилда бу кўрсаткич янада ортиши мумкин. Чунки фермер гектар ҳисобига 32 центнердан пахта, 45 центнердан дон хирмони уймоқчи. Шу мақсадда хўжалик аъзолари қишки юмушларни оби-тобида ўтказиб, ерни экишга сифатли ҳозирламоқдалар.

СУРАТДА: фермер хўжалиги раҳбари Муртоз Бўтаев механизатор Абдуғани Азимов билан галдаги ишлар хусусида фикрлашмоқда.

Нурмамат АЛМУРОД олган сурат.

Заҳириддин Бобур таваллудининг 519 йиллиги

Ўзбек халқининг бой илмий-адабий мероси жаҳоний даражага кўтарилишида кўпгина улуғ алломалар қатори Заҳириддин Муҳаммад Умаршайх мирзо ўғли Бобурнинг ҳам муносиб ўрни бор. Унинг ёрқин шахсий ва ижодий фаолияти, давлат, ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги катта мавқеи авлодлар томонидан эҳтиром билан хотирлаб келинмоқда.

Бобур ва унинг кўп қиррали фаолияти ҳақида Муҳаммад Солиҳ, Хондамир, Гулбаданбегим каби замондош ва авлодлари дастлабки маълумотларни ёзиб қолдирганлар.

Унинг асарларини нашр этиш ва ўрганиш борасида Шарқу Ғарбнинг қатор олимлари салмоқли ишларни амалга оширишган.

«ЯХШИ КИШИ КЎРМАГАЙ ЁМОНЛИҒ ҲАРГИЗ»

Бўлажак истеъдодли давлат арбоби, иқтидорли шоир ва адиб Бобур 1483 йилнинг 14 февралида Андижонда, Фарғона вилоятининг ҳукмдори Умаршайх мирзо ва Қутлуғ Нигорхоним оиласида дунёга келди.

«Бобурнома»да ўз аждодларига оид қизиқарли маълумотларни ёзиб қолдирган Бобур отаси ҳақида «...равон саводи бор эди. «Хамсатайн» ва маснавий китобларни ва тарихларни ўқуб эди. Аксар «Шоҳнома» ўқур эди. Таъби назми бор эди, вале шеърға парво қилмас эди», деб таъкидлайди.

Маърифатли ҳукмдор Умаршайх мирзо, шубҳасиз, ўғлининг таълим-тарбиясига катта аҳамият беради. Унинг тўсатдан вафот этиши Заҳириддинни давлат, эл-юрт ташвишлари билан ёшлигидан банд бўлишга мажбур қилди. Ўн бир-ўн икки ёшида подшоҳлик тожини кийди. Унинг кейинги фаолиятида отасининг яқинларидан Шайх Мазидбек, Бобоқулбеклар бек-атка сифатида муҳим роль ўйнайдилар.

Бобурнинг қисқа ҳаёти (атиги 47 йил) уруш-жанжаллар орасида, гоҳ хурсандчиликда, гоҳ чексиз ғам-аламлар гирдобида ўтди. Чиндан ҳам у яшаб ижод этган замон Мовароуннаҳр ва Хуросон тарихида ғоят зиддиятли бир давр эди. Бир томондан улуғ Амир Темур асос солган, нисбатан марказлашган давлат, унинг ижтимоий-сиёсий ва маданий ҳаётга кўрсатган ижобий таъсири билан характерланса, иккинчи томондан, ана шу қудратли империянинг инқирозга юз тутиши туфайли ўзаро тожтахт учун курашлар эл-юртнинг иқтисодий-сиёсий ва маданий ҳаётига, шубҳасиз, салбий таъсир кўрсатди.

Ана шу шароитда ёш Бобур бир неча марта Самарқандни қўлга киритиб, унинг шуҳратини кўтариш мақсадида Султон Али мирзо, Бойсунғур Мирзо, Шайбонийхонлар билан курашди, гоҳ енгди, гоҳ енгилди. Бир дафъа Самарқандни олганида уни қутлаб Ҳиротдан Алишер Навоий мактуб йўллаган эди. Бироқ амиру беклар орасидаги парокандалик унинг бир жойда муқим ҳукмдор бўлишига имкон бермасди.

Бобур нақадар серташвиш, нотинч ҳаёт кечиришига қарамай, ўз даврига нисбатан етук билим олиб, йирик бадиий ва чуқур мазмунли илмий асарлар ижодкори даражасига кўтарилди. У 16-17 ёшларидан ижод қила бошлаган. Унинг «Мубаййин», «Волидиййа» каби асарларидаги маълумотлар араб тилини ҳам пухта билганлигидан далолат беради.

Бобур адабий меросининг катта қисмини лирик шеърлар ташкил этади. Унинг ғазалларидаги тематик рангбарангликни кўздан кечирар эканмиз, уларда оптимистик туйғу билан суғорилган, инсоннинг шоду хуррамлиги билан боғлиқ кўтаринки ҳолатларни англаймиз. Шунинг учун ҳам шоир ижодининг характерли хусусиятлари ҳақида фикр юритар экан, академик Воҳид Зоҳидов «Бобур ҳаммадан аввал ўз ижодиётининг прогрессив фикрлари билан бизга қадрлидир», деб ёзганди.

Бобурнинг ғазал, маснавий ва рубоийларида ёр, диёр, ватан мавзуи катта ўрин тутади. У она юртидан йироқда бўлса ҳам, ўзи туғилиб ўсган тупроққа, ватанига бўлган муҳаббат, унга етишиш орзуси билан яшайди.

Бобурдан бизга «Бобурнома», «Хатти Бобурий», «Муфассал», «Мубаййин», ҳарб иши, мусиқа илмига оид қатор илмий-бадиий асарлар мерос бўлиб қолган. Афсуски, уларнинг айримлари бизгача етиб келган эмас.

Шоирнинг қомусий характердаги йирик насрий асари — «Бобурнома» жаҳон адабиётининг нодир намунаси сифатида унинг шуҳратини кенг ёйди. Ушбу асарида муаллиф ўз даврининг тарихий-жуғрофий билимлари асосида атроф-муҳит, улардаги ноёб қурилиш, тоғ-тошлар, табиий-экологик масалалар, айниқса ўз замондошлари Ҳусайн Бойқаро, Алишер Навоий, Камолиддин Беҳзод ва бошқалар, шунингдек ўз ота-она аждодлари ҳақида қимматли маълумотлар келтиради. Асар ўтмишнинг бадиий-насрий намунаси сифатида ҳам катта аҳамиятга эга.

Тарихда шоҳ ва шоир номи билан машҳур бўлган Бобур асарларининг қиммати бугунги кунда ҳам бағоят қадрлидир. Шунинг учун ҳам инглиз ёзувчиси Вильям Эрскин у ҳақда «Алқисса, Осиё тарихини кўздан кечирсак, ҳақиқатан ҳам, бирон-бир шаҳзода Бобурчалик ҳар томонлама бузрук эмас эди. Ақл теранлигида, саросима пайтлари шовқин-суронларга босиқлик билан жавоб беришда, руҳан шикастланмаганлигида, мулкни одамгарчилик ва ҳамият юзасидан тақсимлашда, яхши ва ёмонни ажратишда, номалар ва уларни қайта кўриб чиқишга бўлган иштиёқмандликда осиёлик шаҳзодаларнинг ҳеч бири унга тенг кела олмайди», деб ёзганида минг бора ҳақ эди.

Ҳасанхўжа МУҲАММАДХЎЖАЕВ,
доцент.
Гулчеҳра ЙЎЛДОШЕВА,
«Халқ сўзи» мухбири.

Унутмоқ керак

Бобур ғазалига мухаммас

Бошда ёрни сабр ила кутмоқ керак,
Лозим эрса, қонларам ютмоқ керак...
Гар унутса, келмаса нетмоқ керак?
Ўзни, кўнгул, айш ила тутмоқ керак,
Бизни унутқанни унутмоқ керак.

Бу ҳаёт фаносиға урғу бериб,
Ҳар кунингға мангулик орзу бериб,
Сўнгра унга қўш қанот, парқу бериб,
Айшу тороб гулбуниға сув бериб,
Ғусса ниҳолини қурутмоқ керак.

Ёр агар айёр илаки хўб турур,
Борлиғингда рашк ўтини кўптирур,
Сол Худога — ўтни сувга чўктирур,
Ҳар нимага ғам ема, ғам кўп турур,
Айш илаким ўзни овутмоқ керак.

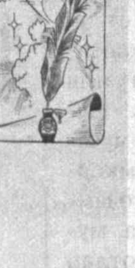

Бир вафосиз ёр аламидин, кўнгул,
Юз ўгирма дил ҳамдамидин, кўнгул,
Излама нур зуҳд қадамидин, кўнгул,
Тийра дурур зуҳди дамидин кўнгул,
Ишқ ўти бирла ёрутмоқ керак.

Миразиз Аъзам, узоқ бўлма малул,
Бу гулистонда серобмиш турфа гул,
Қийнамасин хотирингни таҳайюл,
Қўйма машаққат аро, Бобур, кўнгул,
Ўзни фароғат била тутмоқ керак.

Миразиз АЪЗАМ.

Пири бадавлатларимиз

«Менинг кимлигимни эл билса дейман»

Ҳар йили 9 майда бувамнинг кўнгли қаттиқ ўксийди. «Алиқулуп, Шермат, Бойназар, ҳатто анови найнов Бердимуродгача йўқлашади. Эҳ-ҳе, уларни райкумга чақирмоқ, қўша-қўша медал бермоқ, томошаларга юбормоқ, аэроплан, поезд, анови ўзимизни Косон-Қаршига қатнайдиган автобусдаям бепул юришади аканг қарағайлар. Пухталик қилиб ҳаммасини ҳужжатлаштиришган экан. Ишлабмизу, шунга қунт қилмабмиз. Ким билибди, бундай яхши замонлар келиб, қилган меҳнатларинг суриштирилишини, шунга яраша иззат-ҳурмат кўрсатилишини. Мана энди сафдан қолиб ўтирибман. Гўё менинг фрунт орқасида меҳнат қилганлигим ҳақида ҳеч қандай ҳужжат йўқ эмиш».

Бувам шунчалик куйиниб гапирардиларки, рости, бу адолатсизликдан хафа бўлиб кетардим. Наҳот бутун бир асрлик тарихни бошидан кечирган тирик гувоҳдан ҳам кўра жонсиз қоғозлар ишончлироқ бўлса...

Ана шундай бир армон билан яшаётган бувам бугун 96 ёшга кирдилар. 2002 йил Юртбошимиз томонидан Қарияларни қадрлаш йили, деб эълон қилинганини эшитганимда беихтиёр кўнглимга бир орзиқиш инди. Бувамни эсладим...

— Бува, эшитдингизми, бу йил Қарияларни қадрлаш йили, деб эълон қилинди.

Гўё шу хабар билан бувамнинг кўнглидаги ғуборларни тарқатиб юборадигандек суюнчи оламан. Бувам қўлларини қулоқларига олиб бориб, «нима дединг», дейдилар. Момом гапларимни қаттиқроқ овозда такрорлайдилар.

— Бизни иззат қилганни худо иззат қилсин, — дейди бувам миннатдор бир оҳангда. — Раҳбаримиз кўп яхши ишларни қиляпти-да. Илоҳо, эл бошига ҳамиша омон бўлсин. Бало-қазолардан Яратганнинг ўзи асрасин.

Бувам қўлларини ёзиб, узундан-узун дуо ўқийдилар. Томирлари бўртиб-бўртиб чиққан қўлларига қараб бир вақтлар қанчалар бақувват бўлганини тасаввур қиламан. Шу қўллар билан бувам 5 суткалаб дам олмай омоч тортган, қўш ҳайдаган, юк ортган.

— Фрунтга эшелон-эшелон юк жўнатар эдик, — дея ўша йилларни хотирлайди бувам. — Очнаҳор, ҳолдан тойгунча ишлардик.

О, менинг боладайин хокисоргина буважоним. Сиз нафақат эл-юрт учун меҳнат қилдингиз, фариштагина момом билан оқил, заҳматкаш, меҳр-оқибатли 6 фарзандни оқ ювиб, оқ тараб элга қўшдингиз. 70 невара, 70 чевара бугун сиздан андоза олишаяпти. Юртнинг муқаддаслигию, ноннинг қадрини, тупроқнинг исини қон-қонимизга сингдирган сиз эмасми?

— У кунларни бизлар кўрдик, сизлар кўрманглар. Бир парча қора нон учун момонг куни бўйи навбатда турар эди. Одамлар очликдан кунжара еган пайтлар бўлди. Қора тори, так-так деган донли ўсимликларни териб, нон қилиб едик. Қишнинг изғиринли кунларида устимиз юпун, далада ишладик. Азобнинг борини тотганмиз. Бугун-чи? Ҳамма шарт-шароит бор. Фақат ишлаш керак. Ҳисобини топган яхши яшаяпти. Қўша-қўша ҳовли-жой, мошина. Яшасин ҳукумат, қарию ёш иззат-икромда. У вақтлар пенсия қаердайди. Қариб, қўлимиздан иш келмай қолганда давлат боқаяпти. Бунинг устига мана энди қарияларни эъзозлаш керак, деяпти. Бунда маъни кўп, бўтам. Бир армоним бор, — бувам чуқур хўрсиниб, гапида давом этади. — Биз қарияларга фарзандимиздан ҳам ортиқ ғамхўрлик кўрсатиб элнинг бошини силаганни бир кўрсам эди. Елкаларига қоқиб, омонлик тиласам, дуо қилсам, хумордан чиқардим-да.

Бувамнинг нурсиз кўзларида ёш кўрдим. Бу меҳр, миннатдорчилик ёшлари эди.

Орага тушган сукунатни момом бузади:

— Яхшиям, пешанамизга шундай уддабурон, доно, зукко Юртбоши битди. Худога минг қатла шукур, ҳамма бало-қазолардан бизни омон сақлаб келаяпти. Невара-чевараларимиз бахтига юртимиз ҳамиша тинч бўлсин.

— Айтганинг келсин, кампир, — дейди бироз ўзини тутиб олган бувам.

Менинг ғамхўргина, беозоргина, ғаниматгина буважоним. Айтар сўзларингиз жуда кўп. Биламан, ёнингизда кўпроқ бўлишимни хоҳлайсиз, зериктириб қўймадимми, дегандек ҳадиксираб қараб қўясиз. Сиз ўқилмаган бебаҳо ҳикматли бир китобсиз. Ҳар доимгидек шошаётганимни сезасиз, дуога қўл очасиз.

«Илоҳо омин. Юртимиз тинч, дастурхонимиз тўкин бўлсин. Элдан барака аримасин. Бола-чақанг билан тўрт кўз тугал юргин. Топганинг тўйларга буюрсин. Балою-офатлардан Яратган эгамнинг ўзи асрасин».

Дуоларингиз юртни, элни қўлласин, пирибадавлатим бувам.

Санобар БОЙМУРОДОВА,
журналист.

«Бўйдоқлар» ғолиб чиқди

Урганчдаги Огаҳий номли театрда "Қувноқлар ва зукколар" республика телевизион кўрик-танловининг ҳудудий босқичи бўлиб ўтди. Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, "Камолот" ижтимоий ёшлар ҳаракати ва Ўзбекистон телерадиокомпанияси томонидан ташкил этилган ушбу танловда Урганчдаги Ал-Хоразмий номидаги университетнинг "Бўйдоқлар" жамоаси вакиллари ғолиб чиқди ва кўрик-танловнинг ярим финалида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритди.

(ЎзА).

Чувалчанг — деҳқон мададкори

Абдурауф Давронов Самарқанд туманининг тажрибали деҳқонларидан. Айни пайтда «Миришкор» фермер хўжалигининг раҳбари. 60 гектар экин майдонига эга. Унинг 2 гектарида иссиқхона ҳам ташкил этган. 60 та қорамоли бор.

Тадбиркор шуларнинг ўзи билангина чегараланиб қолаётгани йўқ. Ўтган йилдан бошлаб ернинг чиринди қатламини оширишга хизмат қилувчи чувалчангларни кўпайтиришга киришди. Бу машғулотга у Тошкент вилоятида бўлиб, биогумус етиштириш тажрибаси билан танишгач, қизиқиб қолган эди.

— Чувалчанг тупроқнинг чинакам «табиби» экан, — дейди тадбиркор. — Шу туфайли уни ўз хўжалигимда кўпайтиришга аҳд қилдим. Айни пайтда йилига 400 тонна чувалчангли гўнг (биогумус) етиштириш имконияти бор. Чувалчанг тупроқ таркибини бойитиши тажрибадан маълум. Шу ҳисобдан анчагина қўшимча даромад олиш мумкин.

А. САТТОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Соғлом она — соғлом бола

Мақсадли дастурга таклифлар

Республика Вазирлар Маҳкамасининг яқинда қабул қилинган «Аёллар ва ўсиб келаётган авлод соғлиғини мустаҳкамлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорида оилаларни соғломлаштириш масаласи устувор йўналиш сифатида яна бир бор тилга олинди. Жойларда юксак тиббий маданиятни шакллантириш, аёллар соғлиғини мустаҳкамлаш, соғлом фарзанд туғилиши ва уларни тарбиялаш учун шароитлар яратиш мазкур ҳужжатдан кўзланган асосий мақсаддир. Жумладан, «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармасининг Наманган минтақавий филиалида бўлган киши мазкур қарор талаблари юзасидан амалий ишлар бошлаб юборилганини сезиб олиши қийин эмас.

Жамғарма филиали аёллар ва ёшлар ўртасида ҳуқуқий билим ва тиббий маданиятни юксалтириш, соғлом турмуш тарзини қарор топтириш бўйича кенг фаолият юритмоқда. Ана шу йўналишда турар-жойларда ташкил этилаётган учрашув ва суҳбатлар самараси сезиларли бўлаётир. Наманган туманидаги Охунбобоев номли, Ирвадон қишлоқларидаги тадбирлар чоғида 825 нафар хотин-қиз ва болалар тиббий кўрикдан ўтказилди. Кам таъминланган оилаларга бепул дори-дармон, гигиена воситалари тарқатилди. Тиббий патронаж бригадаси вилоятнинг энг чекка қишлоқларигача етиб боряпти.

— Қарорда жамғармамиз зиммасига қатор вазифалар юклатилган, — дейди минтақавий филиал директори Дилбархон Зоҳидова. — Шундан келиб чиқиб, ушбу ҳужжат ижроси юзасидан белгиланадиган вилоят мақсадли дастурига таклифларимизни бердик. Улар орасида Чортоқ болалар сиҳатгоҳини тўла қайта таъмирлаш ва қайта жиҳозлаш, Давлатобод туманидаги болалар соғломлаштириш масканини кичкинтойлар ногиронлигининг олдини олиш ва реабилитация қилиш марказига айлантириш сингари тадбирлар бўлиб, бу ишларга катта эътибор қаратиш кўзда тутиляпти.

Қудратилла НАЖМИДДИНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Юртимизда истиқомат қилаётган барча муътабар отахон ва онахонлар диққатига!

Республикамизнинг энг йирик ва нуфузли банкларидан бири — Акциядорлик тижорат

«Пахта Банк»

2002 йил 11 февралдан 1 июлга қадар бир йил муддатга қабул қилиниб, омонат миқдорига мутаносиб равишда йиллик 40 фоиздан 50 фоизгача даромад тўланадиган янги, манфаатли ва қулай бўлган "Қариялар қадр-қиммати" жамғарма омонат турини таклиф этади.

Сиз ушбу омонатга бўш пул маблағларингизни "Пахта Банк"нинг исталган бўлимида қўйишингиз ва омонат шартларига кўра фоизли даромадингизни ҳар ойда олиб боришингиз мумкин.

Тўлиқ маълумот учун телефонлар:
78-10-32, 173-25-56.

"Пахта Банк" сизларга соғлиқ, хуш кайфият ва оилавий қувонч тилайди!

«Пахта Банк» — фаровонлигингиз калитидир!

СТОПТУССИН
БИЗ УЧУН ЙЎТАЛ ҚЎРҚИНЧЛИ ЭМАС

■ СТОПТУССИН ТОМЧИЛАБ ИЧИЛАДИГАН
■ СТОПТУССИН ТАБЛЕТКАЛАРДА
■ СТОПТУССИН -ФИТО

Galena

Рўйхатдан ўтган Б-8-242 №2980
Б-250-95 №30001
Б-250-95 №29901

SALT LAKE 2002

ОЛИМПИАДА КУНДАЛИГИ

Солт-Лейк-Ситидаги Олимпиадада қатнашаётган мамлакатлар сони 78 тага етди. Ўйинларнинг очилиш маросимида 77 мамлакатдан 2526 спортчи иштирок этган эди. Лекин кейинчалик олимпиячилар сафига Коста-Риканинг ягона вакили — Артур Кинч қўшилди. Бу спортчи чанғичиларнинг спринт ва 10 километр масофага таъқиб қилиш баҳсларида ўз мамлакати спорт шарафини ҳимоя қилади.

* * *

Олимпиадада фигурали учиш бўйича эркаклар ўртасидаги финал беллашувларини бевосита муз саройининг ўзида томоша қилиш иштиёқида бўлганлар чипталарни Интернет тармоғи орқали харид қилиши мумкин. Таъкидлаш жоизки, Интернетда ташкил этилган кимошди савдосида чипталар нархи 11 минг АҚШ долларигача кўтарилган.

* * *

Олимпиада ўйинларини телевидение орқали кўраётган томошабинлар сонини аниқлаш одат тусига кирган. Польшада "учар чанғичи" Адам Малишнинг Солт-Лейк-Ситидаги иштирокини зангори экран қаршисида 12,5 миллион киши кузатган. Спортчи эса ҳамюртлари ишончини оқлаб, ўша куни 90 метрли трамплиндан сакраш беллашувларида бронза медалини қўлга киритган. А.Малишнинг Закопанеда ўтказилган жаҳон чемпионатидаги чиқишларини ҳам 12 миллион польшалик телевизор орқали томоша қилган эди.

Зоҳир ТОШХЎЖАЕВ. (ЎзА).

Театрда бир оқшом

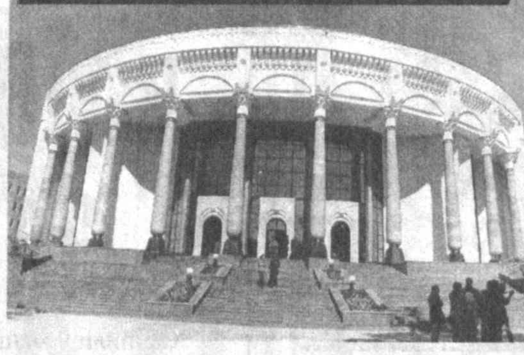

«Унутмас мени боғим»

Соғинч. Санъат соғинчи мени яна театрга етаклади. Ўзбек Миллий академик драма театри. Соҳибқирон Амир Темур, донишманд Улуғбек, Ҳазрат Навоий, Мирзо Бобур каби жаҳонгашта аждодларимиз тимсолини яратган саҳна. Башариятнинг савобу гуноҳларини кўтариб келаётган, ер каби айланаётган саҳна.

Мухлислар бу саҳнада бугун Усмон Носирни кўриш бахтига муяссар бўлдилар. Юрт озодлиги, миллат равнақи йўлида жон фидо қилган Усмон Носир тимсолини яратиш пайти аллақачон етганди. Нодира Рашидова қаламига мансуб «Усмон Носир» асарини режиссёр Марат Азимов маҳорат билан саҳналаштирган. Парда очилиши биланоқ саҳна томошабинни худди ўз бағрига беихтиёр тортиб олаётгандай туюлади. Кўз олдингизда ўша даврнинг совуқ ва қора кунлари намоён бўлади. Ўша изғиринли, кир замонлар ичидан туриб ҳам Усмон Носир баҳорий кайфият ва оқ кўнгиллилик билан бор овози ила шеър ўқийди:

О, она диёрим,
Ягона матлаб
Сени соғиниб ўтсам...

Қаҳрамонимизнинг оддий гап-сўзлари ҳам худди шеър бўлиб кетади. Унинг эрк, ҳақиқат бобидаги монологлари томошабинни ўз-ўзидан сергаклантиради. Унинг «Бугунги даврга тузум чизиқларини ўзгартириб юборувчилар, ақлли кишилар керак эмас, улар сал бош кўтардими, дарҳол ўриб ташлайдилар», дея ҳайқириб айтган сўзлари даврнинг қанчалар жирканч бўлганлигини кўрсатади.

Усмон Носир тимсолини яратган истеъдодли актёр Фатхулла Маъсудовнинг образга жон-жаҳди билан киришиб, анча меҳнат қилгани сезилиб турибди.

— Мен ролга тайёргарлик кўриш жараёнида Усмон Носир ҳақида кўп ўқидим, ўйладим. Унинг айтиб кетган сўзлари, қилган ишлари менга илҳом ва куч берди, десам адашмайман. Усмон Носирни биз нафақат миллатимиз фахри, балки бугунги замонамиз қаҳрамони, деб атасак ҳам бўлади, — дейди актёр.

Спектаклда Усмоннинг устозлари Қодирий, Чўлпон, Ғулом Зафарий каби адиблар тимсоллари ҳам ишонарли тарзда тасвирланган. Уларнинг гўё тикан устида юргандек эҳтиёткорлик билан сўзлашлари, ҳар бир ҳолатга шубҳа-гумон билан қарашлари томошабинда ўткир ачиниш туйғуларини пайдо қилади.

Туҳмату бўҳтонлар қурбони бўлган Усмон Носирга «халқ душмани» деган тамға босадилар.

Асар сўнггида Усмон Носир Озод ва Обод диёримиз ҳақида жўшиб:

Зулмат ичра нур излаб,
Озод юртимга қайтдим,

дея шеър ўқийди.

Совуқ, изғиринли кунлар манзараси билан бошланган асар Усмон Носирнинг гуллаган ўрикзор — боғ ичидан чиқиб келиб, бугунги ёруғ кунлар ҳақидаги монологи билан поёнига етади.

Шоир бир вақтлар: «Унутмас мени боғим» деб ёзганида ҳақ эди. Зеро, Ўзбекистон аталмиш боғу бўстон бундай мард ўғлонларини ҳеч қачон унутмагай.

Хуршидбек РЎЗИЕВ, Ўзбекистон Миллий университети толиби.

Юра даври дарахти

Андижонда ўлкамизга хос бўлмаган ўсимлик — икки панжали гингко дарахти ўсмоқда. Айиқ панжасини эслатувчи ушбу манзарали дарахт бизга Юра давридан етиб келган.

Шаҳарни кўкаламзорлаштириш учун гуллар ва манзарали дарахт кўчатларини етиштириш билан шуғулланувчи "Кўкаламзорлаштириш комбинати" акциядорлик жамияти мутахассислари ундан уруғлик кўчат олиш ниятида.

Акциядорлик жамиятининг иссиқхона ва лимонарияларида магнолия, лола дарахти, каталла, пальма каби тропик ўсимликлар иқлимлаштирилган.

— Ўлкамиз шароитига деярли ҳар қандай ўсимликни мослаштириш мумкин, — дейди акциядорлик жамияти бош муҳандиси У.Қобилов. — Чунки бизда қуёшли кунлар кўп бўлади. Фақат бунга ишнинг кўзини билиб ёндашиш керак.

Шаҳарнинг асосий майдонида йил бўйи ям-яшиллиги билан кўзни қувонтирадиган пальма дарахтлари бу сўзларга далил бўла олади. Уларни иқлимимизга мослаштириш учун 10 йил керак бўлди. Ҳозир мазкур жамиятда иш қизғин — унинг ходимлари кўчатлар ва гулларни оммавий экишга киришган. "Кўкаламзорлаштириш комбинати"да кўп йиллик гуллар ва буталарнинг 15 тури, 50 хил хонаки гуллар, 30 хил манзарали дарахтлар ҳамда йигирма хил бир йиллик гуллар етиштирилади.

Кейинги пайтда ўсимликларнинг паст бўйли турларини етиштиришга эътибор қаратилмоқда. Чунки улардан композиция ва безаклар тузиш мумкин. Шунингдек, шаҳар меъморчилиги мутахассислари билан ҳамкорликда чорраҳаларда, одамлар гавжум жойларда, муассаса ва ташкилотлар ёнида гулзорлар ташкил этиш бўйича лойиҳалар ишлаб чиқилди.

С.ШУКУРОВ, ЎзА мухбири.

Петро ВЕС
www.petroves.ru
электрон тарозилар
Автомобиль, вагон, стол ва платформа тарозилари.
Сотув, сервис хизмати ва таъмирлаш
Расмий дистрибьютор
UCD Micros®
www.ucdgroup.com E-mail: ucd_sale@yahoo.com; micros@ucd.uz
С. Азимов к., 72-"а".
120-6861, 120-6862, 132-0661, 133-9913, 132-0685.
4995/2335

ҲИКМАТ

Тамаъ тутган киши иззатли бўлмас, Қаноат бирла бўлган ҳеч ўлмас.

ЖАҲОНДА ЭЛЕКТР УСКУНАЛАР ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БЎЙИЧА ЕТАКЧИ makita КОРПОРАЦИЯСИ ЎЗБЕКИСТОНДА ЎЗ ФАОЛИЯТИНИ БОШЛАЙДИ ВА ҲАМКОРЛИККА ДИЛЕРЛАРНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ.
КАФОЛАТ. СЕРВИС ХИЗМАТИ.
✓ ПЕРФОРАТОРЛАР
✓ АВТОМАТИК БОЛҒАЛАР
✓ ЭЛЕКТР ДРЕЛЛАР
✓ ШУРУП БУРОВЧИЛАР
✓ МЕТАЛЛ ҚАЙЧИЛАР
✓ СИЛЛИҚЛАШ МАШИНАЛАРИ
✓ РАНДАЛАР
✓ ДИСКЛИ АРРАЛАР
✓ АККУМУЛЯТОРЛИ АСБОБЛАР
БАРЧА АСБОБЛАР ЕВРОСТАНДАРТГА МУВОФИҚ
makita — СИФАТ ВА ИШОНЧЛИЛИК БЕЛГИСИ.
Тошкент ш., 700000, В. Малясов к., 3, 113 - 115-хона.
Тел.:(998-71) 120-68-36, 110-20-36, (998-712) 41-31-24.
E-mail: malvil@operamail.com
4674

САВОЛ БИЗДАН...

Ўзбекистонда — Олий Мажлис, АҚШда — Конгресс, Финляндияда — Сейм, Голландияда — ...?

Кечаги сондаги саволнинг жавоби: Ўзбекистон халқ ёзувчиси Одил Ёқубов.

136-35-60

РЕСПУБЛИКА КЎЧМАС МУЛК БИРЖАСИ
савдоларига қўйилган
Тошкент вилояти, Янгийўл тумани, Гулбаҳор қўрғонида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси,
Тошкент шаҳри, Юнусобод тумани, Юнусобод мавзеси, 10-даҳада жойлашган 4-сонли автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси, «Шарқ» нашриёт-матбаа концернига қарашли «ГАЗ» - 3102 русумли, давлат рақами 10 AG 556, 1987 йилда ишлаб чиқарилган автотранспорт воситаси
ЎТГАН САВДОЛАРДА СОТИЛДИ.
5324/255

Ўзбекистон таэквандочилари — гиёҳвандликка қарши!

Андижонда ташкил қилинган 18 ёшгача бўлган ўсмирлар ва қизлар ўртасидаги республика чемпионати ана шундай шиор остида ўтди

Бугун жаҳон жамоатчилигини ўйлантираётган муаммолардан бири гиёҳвандлик эканлиги ҳеч кимга сир эмас. Шунинг учун ҳам республика Таэквандо миллий ассоциацияси мусобақани юқоридаги шиор остида ўтказиш ташаббуси билан чиқди. Ва бу ташаббус Андижон вилоят ҳокимлиги томонидан қўллаб-қувватлангач, уни ўтказишга жиддий тайёргарлик кўрилди. Зеро, бундай тадбирни номига ўтказиш билан ҳеч қандай самарага эришиб бўлмаслиги кундай равшан.

Иш, энг аввал, гиёҳвандлик, тамаки маҳсулотлари истеъмол қилишнинг ёмон оқибатларини ёшлар кўз олдида гавдалантирувчи тарғиботдан бошланди. Андижон кўчаларидаги тасвирий панноларга "Шу сенга керакми..?" деган сўзлар эътиборни тортадиган шаклда ёзиб чиқилди. Балоғатга етмаганлар ўртасида тушунтириш ишлари олиб борилди. Ассоциация мутасаддилари иқтидорли спортчилар иштирокида соғлом турмуш тарзини тарғиб этувчи кўргазмали чиқишлар ташкил этишди. Спортнинг нафақат жисмоний соғломлик, балки маънавий баркамоллик борасида тутган ўрнини ёшларга амалий кўринишда етказишга алоҳида эътибор қаратилди.

Таъкидлаш жоизки, бу жараёнга ҳомийлар ҳам ўз ташаббуслари билан қўшилишди. Андижон шаҳар ҳокимияти, Асака дон маҳсулотлари акциядорлик жамияти мусобақанинг ўзига хос байрам шаклида ташкил этилишига яқиндан ёрдам беришди.

— Гап миллат келажаги, соғлом турмуш тарзи, ёшларимизнинг эртаси ҳақида кетар экан, бу жараёндан четда туриш ярашмайди, — дейди Асака дон маҳсулотлари акциядорлик жамияти бошқарув раисининг ўринбосари Маҳмуд Ҳожиматов. — Аксинча, кимдир маблағ, бошқа биров маънавий томондан қўллаб-қувватлашга интилиши керак.

Андижон Давлат тиллар педагогика институтининг спорт зали байрам мазмунига мос тарзда безатилди. Бунда Акмал Алиевнинг ҳиссаси катта бўлди. У киши вилоят Таэквандо федерациясининг ижрочи директори бўлиб ишлайди. Ҳали ҳокимиятга югурди, ҳали спорт қўмитасига. Ишқилиб, ниятига эришди. Ҳомийлар ҳам унинг оғирини енгил қилишга баҳоли қудрат кўмаклашишди.

Беллашувлар бошланишидан аввал республика Таэквандо миллий ассоциацияси президенти Пўлат Усмоновдан баҳсларда 250 нафар ёшлар 5 та (52, 58, 63, 70 ҳамда 70 килограммдан юқори) вазн тоифасида иштирок этишини билиб олдик.

Жараён

— Республика чемпионатини кўпроқ жойларда ўтказишга интиляпмиз, — дея суҳбатга қўшилди ассоциация фахрий президенти Маҳмуд Мадаминов. — Чунки орамизда иқтидорлилар жуда кўп. Фақат уларни қидириб топмоқ лозим. Бугунгидай мусобақаларда шу ишимиз сал енгил кечиши турган гап. Маҳаллий ёшлар мамлакат чемпиони деган унвонни қўлга киритиш учун бор маҳоратини намойиш қилишади. Бошқалар эса бундан ўрнак олади. Кўчада бекорчи юрган жўрасини ҳам шу мусобақага чақиради.

Андижон ўзининг боксчилари билан бутун дунёга танилган. Энди бу шуҳратни таэквандочилар янада оширишса ажаб эмас. Ўткир Отажонов, Лазиз Каримов каби ўсмирларнинг терма жамоа мураббийлари назарига тушгани шундан далолат беради. Яна бир нарсани таъкидлаш жоизки, бу чемпионат ғолиблари Аргентинада ўтказиладиган жаҳон чемпионатига йўлланмани қўлга киритишлари аниқ. Шу боис баҳслар қизиқарли ва муросасиз кечди.

Масоги бўйича беллашувларда қизлар ўртасида Тин Тая (42 кг.), Д.Арзиманова (48 кг.), Д.Қобулова (53 кг.), З.Аҳмедова ва Ирина Пак (60 кг.)ларга тенг келадигани топилмади. Ўсмирлар ўртасида эса Д.Усмонов, А. Мўминов, М.Собиржонов, Ф.Узоқов ва бошқа спортчилар шоҳсупадан жой эгаллашди.

Таэквандо миллий ассоциацияси таркибида ҳозирда 20 га яқин профессионал клуб фаолият кўрсатмоқда. Уларда қарийб 50 минг нафар ёшлар таэквандо сирларини кунт билан ўрганишаяпти. Улар эришаётган натижалар, хусусан, жаҳон ва Европа очиқ чемпионатларининг ҳар бирида 19 та медаль қўлга киритилгани ҳақида "Халқ сўзи" аввалги сонларда хабар берган эди.

Бугун таэквандо республикамизнинг Бухоро, Сирдарё, Самарқанд, Тошкент вилоятлари ва пойтахтда яхши ривожланаётган бўлса, Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятида оқсамоқда. Бунинг сабаблари ҳам турлича. Даставвал, мазкур спорт турига маҳаллий мутасаддиларнинг эътибори ҳаминқадар. Шундай бўлгач, малакали мураббийлар етишмаслиги ўз-ўзидан иккинчи муаммони — мутахассислар танқислигини келтириб чиқармоқда. Минтақадаги қизиқувчан ёшлар эса ўз билганича шуғулланаётгани ҳам сир эмас.

Хуллас, спорт байрами кутилгандан-да мазмунли ўтди. Вилоят спорт қўмитаси раиси Мадор Муҳиддиновнинг таъбири билан айтганда, бу тадбир ҳамкорликда гап кўп эканлигини намойиш қилди. Унинг самарасини эса ота-оналар, мухлислар, иштирокчи ёшларнинг ўтли нигоҳидан илғаш қийин эмасди.

Озод РАЖАБОВ, «Халқ сўзи» шарҳловчиси.

Антиқа синов

Қайлиқ учун беллашув

Ҳиндистондаги Малакалангал қишлоғида шаклланган анъанага кўра, йигит ва қиз турмуш қуришларидан аввал бир неча синовлардан ўтишлари лозим бўлади. Йигит отда 3 хил масофани босиб ўтиб, шундан сўнг қиз билан дарёга бориб, ким ўзарга сузишар экан. Бу шартлардан аъло ўтган йигит-қизнинг яқин кишиларидан бири билан камонда ўқ отиш бўйича мусобақалашади. Ва ниҳоят, сўнгги шарт майдонда куч синашишдир. Бунга кўра, бўлажак куёв келиннинг отаси ёки акаси билан кураш тушиши талаб этилади.

Бу синовлардан мардонавор ўтган йигитларгина малакалангаллик қизлар билан оила қура олишади.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги
ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ
кафедралардаги қуйидаги бўш лавозимларга танлов эълон қилади:
1. Органик кимё — мудир (фан доктори).
2. Аналитик кимё — мудир (фан доктори).
3. Физиология, анатомия асослари ва паталогия — мудир (фан доктори ёки фан номзоди).
4. Фармакогнозия — профессор (1), катта ўқитувчи (1).
5. Фармацевтик кимё — доцент (1).
6. Микробиология ва гигиена асослари — доцент (2), ассистент (1).
7. Чет тиллари — катта ўқитувчи (1).
8. Жисмоний тарбия ва соғломлаштириш — катта ўқитувчи (1).
9. Иқтисодиёт ва демократик жамият қуриш — катта ўқитувчи (1).
10. Фармация иқтисодиёти ва менежменти — катта ўқитувчи (1), ассистент (1).
11. Фалсафа ва Ўзбекистон тарихи — ўқитувчи (1).
12. Физика курси — ассистент (1).
13. Доривор ўсимликларни ўстириш технологияси — ассистент (1).
14. Биокимё — ассистент (2).
15. Олий математика — ассистент (1).
Танлов муддати эълон чоп этилган кундан бошлаб 1 ой.
Манзил: 700015, Тошкент ш., Миробод тумани, Ойбек кўчаси, 45-уй.
Телефон: 56-32-46, факс: 56-45-04.
5328/282

Тошкент давлат иқтисодиёт университети ректорати ва жамоат ташкилотлари «Ўзбекистонда демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти» кафедраси мудири Ғайрат Рафиқовга укаси **Мурод РАФИҚОВнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент давлат иқтисодиёт университети ректорати ва жамоат ташкилотлари «Иқтисодий таълим педагогикаси» кафедраси доценти Гулнора Холиқовага фарзанди **СУҲРОБнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент кимё-технология институти ректорати, жамоат ташкилотлари «Технологик жараён ва қурилмалар» кафедраси доценти **Исроил ТЎЙЧИЕВнинг** вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»
МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси
Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ
Таҳрир ҳайъати: Э. Болиев (масъул котиб — «Халқ сўзи»), М. Егоров (масъул котиб — «Народное слово»), Ш. Жабборов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Ш. Ризаев, С. Зинин, М. Мирапимов, С. Муҳиддинов, М. Сафаров, Р. Фарҳодий, И.Худоёров, И. Шоғуломов, О. Қаипбергенов (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), Ў. Ҳошимов.
ТЕЛЕФОНЛАР: Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар бўлими 136-29-89; Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.
Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 83. 34610 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Жамшид ТОҒАЕВ ва Зокир БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.
Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
t -Тижорат материали
● МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи котиб — А. Орипов.
Навбатчи муҳаррир — Н. Тошев.
Навбатчи — М. Норматов.
Мусаҳҳиҳ — О. Абдуазимов.
«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти—21.00 топширилди: 22.10 1 2 3 4 5 6